

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888.

Första Kammaren

N:o 6.

Fredagen den 10 februari.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Upplästes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrivelse, n:o 1, till Konungen angående vissa delar af tullbevil-
ningen. *Skrifvelseförslag angående tull å spanmål m. m.*

Herr Bexell: För min del anser jag den nu upplästa skrifvelsen alldeles för lång, och motiven, som deri äro angifna, fullkomligt öfverflödiga. Den, som vill hafva reda på motiveringen till de föreslagna åtgärderna i fråga om tullen, torde få hänvisas till tidningar och diskussioner, som angående frågan hållits. Jag föreslår därför, att skrifvelsen endast upptager tullsatserna och hvad som för öfrigt kan vara nödvändigt.

Herr statsrådet friherre von Essen: Herr grefve och talman, mine herrar! Jag hemställer, huruvida det icke för att vidtaga den af herr Bexell föreslagna åtgärden blefve nödvändigt, att denna skrifvelse lades på kammarens bord; men i så fall skulle frågan komma att hvila några dagar och derigenom ett uppskof ske med tillämpningen af de beslutade tullsatserna, hvilket skulle leda till stort men och i hög grad förtaga deras åsyftade verkan. Jag hemställer därför, om icke kammarens ledamöter å båda sidorna, äfven om anmärkningar kunna göras mot skrifvelsens längd, skulle vilja afstå från ett yrkande, som skulle medföra bordläggning, för att befordra det för hela landet lyckliga och önskvärda ändamålet, att så snart som möjligt få de beslutade tullarne tillämpade.

Flere af kammarens ledamöter instämde i denna hemställan.

Herr Bexell: Jag har mycket väl insett den pekuniära förlust, som för statskassan kan uppstå genom tidsutdrägt, då nemligen spanmål i större quantiteter skulle tullfritt kunna införas,

Skrifvelseförslag angående tull å spanmål m. m. men jag anser den konstitutionella sidan af saken af större vigt och fortsätter därför mitt yrkande.

(Forts.)

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på förevarande skrifvelseförslag blifvit yrkadt, dels att detsamma skulle godkännas i oförändradt skick, dels ock, af herr *Bexell*, att kammaren, med afslag å hvad utskottet i motiveringen yttrat, skulle godkänna skrifvelsen i hvad den anginge kamrarnes i ämnet fattade beslut.

Sedermera gjordes propositioner enligt dessa båda yrkanden, och förklarades propositionen på godkännande af skrifvelseförslaget i oförändradt skick vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran, statsutskottets den 8 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 11 och 12.

Föredrogos och lades till handlingarna statsutskottets den 8 innevarande februari bordlagda memorial n:o 13, i anledning af statskontorets underdåniga berättelse angående undsättningsfonden.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran, statsutskottets den 8 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 14—17, äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 8 och 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *von Baumgarten* under 14 dagar från och med den 20 innevarande månad samt herr *Bexell* under tre veckor från denna dag.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter kammaren åtskildes kl. 2.53 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 11 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 4 i denna månad.

Anmälades och bordlades lagutskottets utlåtanden:

n:o 10, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 26 kap. 1 § rättegångsbalken; och

n:o 11, i anledning af Riksdagens justitieombudsmans hemställan om upphäfvande af 23 kap. 7 § strafflagen.

Sedans hans excellens friherre Bildt på egen begäran befriats från det honom af Kammaren lemnade uppdraget att deltaga i talmansöfverläggningarna, företogs nu val af en ledamot efter honom för att deltaga i nämnda öfverläggningar; och befans efter valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedd:

Friherre *Åkerhielm* ..... med 62 röster.

Företogs val af en ledamot i konstitutionsutskottet efter numera statsrådet herr Wennerberg; och befans efter valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedd:

Herr von *Strokirch* ..... med 59 röster.

Företogs val af en ledamot i statsutskottet efter numera statsrådet friherre von Essen, Fredrik; och befans efter valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedd:

Herr *Cederberg* ..... med 64 röster.

Företogs val af en ledamot i lagutskottet efter numera statsrådet herr Bergström; och befans efter valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedd:

Herr *Huss* ..... med 65 röster.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Wallenius* under fjorton dagar från och med den 13 innevarande februari samt herr *Boström, Johan*, under tre veckor från och med den 15 i samma månad.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 8 och 10 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 11, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflytit sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor.

1—9 punkterna.

Lades till handlingarna.

10 punkten.

Godkändes.

Föredrogs å nyo och biföllos statsutskottets den 8 och 10 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar; och

n:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af ett kronan tillhörigt, i Sälve socken och Vestra Hisings härad af Göteborgs och Bohus län beläget jordområde.

*Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.*

Föredrogs å nyo statsutskottets den 8 och 10 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående tiondefrihet för Höganäs stenkolsverk.

Herr Wærn: Då Kongl. Maj:ts framställning och statsutskottets derpå grundade tillstyrkande såsom hufvudskäl anföra, att enligt kammarkollegii och kommerskollegii upplysningar Höganäs stenkolsverk icke skulle hafva något privilegium, så anser

jag det vara min skyldighet att påpeka, att kollegiernas utlåtanden afgåfvos för många år sedan och att sedan dess omständigheter inträffat, som kunna antyda, att Höganäs stenkolsverk skulle hafva ett högst betydande privilegium. Dermed förhåller sig så, att den 28 maj 1886 utkom en författning om stenkolsfyndigheter, hvars fullständiga titel är: Lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter den 28 maj 1886. 1 § af denna lag lyder sålunda: »Rättighet att eftersöka och bearbeta stenkolsfyndighet är beroende på särskildt tillstånd (koncession), som meddelas af konungen; och må förty inmutning af sådan fyndighet icke ega rum». I 6 § af samma lag heter det: »Å område, som, innan denna lag trädte i kraft, blifvit för bearbetande af stenkolsfyndighet inmutadt eller annorledes lagligen upplåtet, vare, utan tillstånd af den, som innehar sådan rätt, koncession icke gällande». Nu är förhållandet det, att de äldsta privilegier, på hvilka Höganäs stenkolsverk är grundadt, nemligen af år 1737, innehålla ett »privilegium» att »upptaga, försöka och bearbeta de vid Helsingborg befintliga stenkolsgrufvor och brott, med flere ställen, som der i orten anledning till stenkol gifva, samt af dem anträffas och påfinnas kunde». Detta privilegium utvecklades år 1788 derhän, att bergskollegium genom utslag den 14 november samma år förklarade: »att Luggude och Rönnebergs härader hädanefter måge anses såsom ett för detta stenkolsverk utstakadt och fastställt distrikt, inom hvars gränser statssekreteraren friherre Ruuth hade att tillägna sig och åtnjuta alla de förmåner och rättigheter, som genom kongl. kollegii privilegium den 18 februari 1737 samt dess skrifvelse den 29 mars 1738 dåvarande intressenter i ofta berörde stenkolsverk förunte blifvit». Nu omfatta dessa båda härader allra största delen af de trakter i Skåne, under hvilka den stenkolsbärande formationen är utbredd.

Om det nu anses, att Höganäs stenkolsverk fortfarande har kvar detta privilegium, skulle Höganäs bolag ega rättighet att upptaga och bearbeta stenkolsfyndigheter hvar som helst inom Luggude och Rönnebergs härader, under det en sådan rättighet är för alla andra förbjuden, och detta icke såsom förut, då man kunde verkställa inmutning för förvärfvande af rätt till stenkolsfyndigheters upptagande, utan absolut, derest icke Konungen der-till gifver tillstånd.

Då jag nu anser, att Kongl. Maj:ts framställning bör bifallas på den grund, att Höganäs stenkolsverk icke har några särskilda privilegier, måste, enligt min tanke, bifall till framställningen lemnas endast under förutsättning, att i fråga om upptagande af nya stenkolsgrufvor Höganäs stenkolsverk är underkastadt lagen angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter den 28 maj 1886, så att det icke i fråga derom må på grund af äldre privilegier anses inom någon del af Skåne hafva annan eller bättre rätt än andra koncessionssökande. Säkerligen komme

*Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)*

Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)

detta vilkor i de flesta fall att vara alldeles betydelselöst, ty om Höganäs stenkolsverk vill upptaga nya fyndigheter, lära för det samma inga svårigheter möta att erhålla koncession. Men om någon annan skulle vilja inom Luggude eller Rönnebergs härad upptaga nya stenkolsfyndigheter, skulle möjligen, om icke detta vilkor uppställes, Höganäs bolag kunna komma med anspråk på sina rättigheter enligt de gamla privilegierna. I sådant fall skulle kollision kunna uppstå och frågan möjligen afgöras, så att den andre koncessionssökanden vägrades koncession. Jag anser således, att det bifall till utskottets betänkande, som bör lemnas, bör medgifvas endast under nyssnämnda af mig angifna förutsättning, dervid jag särskildt vill påpeka, att det föreslagna tillägget afser endast *nya* stenkolsfyndigheters upptagande, så att den fullständiga rätt, hvarmed Höganäs stenkolsverk nu besitter sina grufvor, icke i ringaste mån blir berörd af detta beslut.

Grefve Strömfelt: Ehuru jag är sjuk och därför borde afhålla mig från att taga till orda, kan jag dock icke låta detta utskottsbetänkande passera genom Riksdagen utan att i afseende på frågan om privilegierna för Höganäs stenkolsverk inlägga min gensaga med hänsyn till den utredning, som föreligger, huruvida stenkolsverket har eller icke har sådana.

När man läser detta stenkolsverks historia gent emot statsverket, torde det ursäktas representanten, om han blir något tveksam och undrande, huruvida det här gäller att meddela nya förmåner eller borttaga gamla skyldigheter. Hela den kongl. propositionen, såväl som statsutskottets utlåtande, hvilat ytterst på kongl. kungörelsen den 10 augusti 1877, efter hvilken alla då varande, icke privilegierade bergverk skulle för framtiden undgå att utgöra bergverkstionde. Men i samma kongl. kungörelse äro intagna vissa uppräknade verk, som voro i besittning af »särskilda privilegier», för hvilka tiondefriheten icke skulle inträda förr, än egarne af dessa verk förklarar sig ingå på privilegiernas upphörande eller aflösning. Höganäs stenkolsverk var, likasom Sala silfververk, i denna kungörelse undantaget, dock icke därför att det på den tiden ansågs ega, eller man uppmärksammat att det egde särskilda privilegier, utan därför att stenkolsverket låg i process med staten om en betydande summa. Denna fråga och Kongl. Maj:ts proposition hvilat, såsom i propositionen sägs, ytterst derpå, huruvida Höganäsverket ännu har eller kan hafva några privilegier, ty att Höganäsbolagets styrelse skulle hafva afsagt sig innehafvande privilegier, det antyder hvarken utredningen i ämnet eller den kongl. propositionen. Visste jag, att det uttalande, som förekommer i den kongl. propositionen, på hvilken utskottet stöder sitt tillstyrkande utlåtande, upphäfde de *möjligen* för Höganäs stenkolsverk ännu kvarstående privilegier, skulle jag ej här be-

svära kammaren med något anförande; men ingen af eder, mine herrar, bör väl föreställa sig att, om här beslutas en afskrifning för detta verk af bergverkstionden, och om det under diskussionen *talas om att stenkolsverket icke har några privilegier, detta skulle kunna beröfva verket de privilegier, det verkligen eger.* Nej, mine herrar, varen förvissade derom, att *har Höganäsverket privilegier, kommer det helt säkert att framdeles vid något tillfälle göra dem gällande, äfven om för detsamma nu beviljas tiondefrihet på den grund, att man anser det sakna sådana.* Jag vågar påstå — och med dessa förhållanden är jag genom min speciella ställning till stenkolsverken i Skåne temligen förtrogen — att Höganäs stenkolsverk *haft särskilda privilegier.* Äfvenså påstår jag att stenkolsverket *icke afsagt sig dessa privilegier.* Vidare, att verket *har hela den tid af 31 år, under hvilken 1855 års grufvestadga varit gällande, arbetat i skydd af dessa privilegier.* Vidare, att, efter det 1886 års stenkolsstadga antogs, verket jemväl arbetat och *fortfarande arbetar under skydd af dessa samma privilegier.* Och slutligen, att Höganäs stenkolsverks styrelse *sjelf ansett att verket fortfarande är privilegieradt.*

*Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)*

För att i någon mån, så vidt jag kan, styrka dessa påståenden, skall jag nu öfvergå till att närmare behandla dem, men i omvänd ordning mot den, hvaruti jag framställt dem, därför att jag anser det första vara det hufvudsakliga och viktigaste och det, på hvilket verket stödt sitt tillvägagående i öfrigt.

Att höganäsverkets styrelse ansett sig ännu innehafva privilegier — och allvarliga privilegier, mine herrar, ty det gäller att fritt få taga upp stenkol ur hela den hittills kända stenkolsformationen — har för mig framgått deraf, att för några år sedan gjordes enskildt hos mig från vederbörande ordförande i stenkolsverkets styrelse förfrågan, huruvida jag icke ansåg, att det bolag, jag representerade, borde till Höganäs stenkolsverk betala en liten skatt för hvarje tunna kol, som upptogs.

Jag svarade naturligtvis nej på denna framställning, men på helt andra grunder, än frågan, huruvida verket fortfarande eger privilegier eller ej. För mig framstår emellertid, som sagdt, deraf alldeles tydligt, att styrelsen ännu anser, det verket är privilegieradt. Ty eljest hade väl den frågan aldrig blifvit framställd, och det sades mig äfven under resonnementet, att styrelsens nuvarande, här närvarande ordförande äfvenledes hyste den åsigten. Huruvida så fortfarande är förhållandet, känner jag icke.

Vidare påstod jag, att Höganäs stenkolsverk ännu efter utfärdande af 1886 års stadga arbetar under skydd af privilegier. Jag påstår detta därför, att om verket ej egt sådana, hade det varit nödsakadt att söka koncession för sina arbeten. Men det har ej skett. Ty detta stadgande gäller, antingen jag är jordegare eller icke jordegare.

Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)

Att verket under hela den tid 1855 års stadga var gällande arbetat under skydd af privilegier framgår deraf, att det, såvidt jag vet, aldrig gjort någon inmutning, ej heller någonsin haft utgifter för utmåls läggande och dylikt, hvilket deremot varit så betungande för de andra bolagen, att exempelvis det bolag, som jag representerar, fått årligen för dylika affärer vidkännas räntor å och slutligen amortering af ett kapital af ej mindre än 650,000 kronor. Dylikt har emellertid Höganäsbolaget undgått och, såvidt jag kan finna, uteslutande på grund af sina privilegier. Ty det står i 2 kap. 3 § af 1855 års stadga: »Hvar som, å egen eller annans grund någon till inmutning enligt 1 kapitlet lofgifven mineralanledning med arbete belägga och sig tillgodogöra vill, skall derom hos bergmästaren i orten göra skriftlig anmälan för erhållande af tillståndsbevis eller mutsedel» etc.

Detta har Höganäsbolaget undgått på grund af sina privilegier, sig till nytta och icke till likställighet med något enda af arbetande bolag eller enskilde personer, hvilka haft utomordentligt stora omkostnader för att de måst ställa sig grufvestadgan till efterrättelse.

Slutligen påstår jag, att Höganäs stenkolsverk haft och ännu har särskilda privilegier.

Detta är visserligen redan till en viss grad af den föregående talaren påpekadt, men dock af den vikt, att jag skall bedja få något närmare belysa den saken.

Bergskollegium meddelade den 18 februari 1737, sålunda för lång tid sedan, åtskilliga namngifna personer privilegium på att »upptaga, försöka och bearbeta», stenkol ur dåvarande Helsingborgs stenkolsgrufvor. Den 29 mars 1738 meddelade nämnda kollegium genom skrivelse samme män tillåtelse att »vid Vallåkra och trakten deromkring upptaga och sig tillgodogöra stenkolsfyndigheter.» Den 6 maj 1788 erhöil, såsom jemväl af den föregående ärade talaren omnämnts, friherre Erik Ruuth, hvilken kommit i besittning af sina företrädares rättigheter, genom kongl. bref »för sig och sina rättsinnehafvare» stadfästelse på bergskollegiets den 18 februari 1737 utfärdade privilegier och skrifvelsen den 29 mars 1738, hvarigenom han sålunda fick på sig öfverflyttad rättigheten att bearbeta stenkolsgrufvorna vid Helsingborg och en del af stenkolsformationens område kring Vallåkra, som i samma bref omtalas. Men den 14 november 1788 erhöil samme friherre Ruuth kongl. bergskollegiets privilegium på att »Luggude och Rönnebergs härader hädanefter måge anses såsom ett för detta stenkolsverk utstakadt och fastställdt distrikt, inom hvars gräns statssekreterarne friherre Ruuth hade att tillägna sig och åtnjuta alla de förmåner och rättigheter, som genom bergskollegii privilegier den 18 februari 1737 och skrivelse den 29 mars 1738 då varande intressenter i förberörda stenkolsverk förunnadt blifvit.»

Alltså följer deraf, att genom detta den 14 november 1788 erhållna privilegium utvidgades friherre Ruuths rättighet att söka tillgodogöra sig och bearbeta stenkol till så godt som hela den ännu i dag kända stenkolsformationen.

År 1796 upptäcktes, under sökande efter lera, de nu bearbetande fälten vid Höganäs. Ruuth hade vid den tiden afträdt sin egendom, och Höganäs stenkolverk jemte tillhörigheter och *samtliga privilegier* utbjödos å offentlig auktion å Malmö landskansli år 1797 samt inropades för den summa, som derstädes finnes antecknad, af C. Bagge, med hvilken friherre Ruuth, sedermera greve Ruuth, den 6 juni samma år förenade sig och bildade Höganäs stenkolsverk.

Alltså får man väl anse, att dessa privilegier tillfölo egarne af Höganäsverket, och på grund af desamma har också stenkolsverket fortfarande rätt att fritt bearbeta stenkolsfyndigheter inom nästan hela den hittills kända stenkolsformationen.

Genom kongl. brefvet den 20 juni 1801 erhöll Höganäs stenkolsverk 30 års frihet från alla utskylder, till och med mantalspenningarne för sitt folk.

Stenkolsverket erhöll då också rätt att utan hinder af föregående författningar skatteköpa en del kronohemman. Detta var nog en sorts förläning af ej så ringa värde för verket. Men på samma gång ställes det under bergsjurisdiktion, i följd hvaraf de för bruk och bergverk gällande författningar skulle derpå tillämpas. Så uppkom tiondeskyldigheten för Höganäs.

Sedermera den 9 mars 1833 erhöll bolaget genom ett kungligt bref befrielse från utgörande af tionde på skäl att verket ännu ej fullbordats och att detsamma arbetade under svårigheter, till följd af hvilka det ej skulle kunna mäta utgöra tionde. Derefter försvinna emellertid alla skäl, hvarför icke statsverket fått uppbära denna afgift, ty det står i den kongl. propositionen, att bolaget utdelat ganska höga dividender, fast statsverket ändock icke erhållit någon tiondeavgift.

Jag har någorlunda vidlyftigt behandlat denna fråga, ty jag hyser verkligen en viss rädsla, att meningen kan vara, att stenkolsverket först skall blifva befriadt från tiondeavgiften och sedermera lika fullt göra sina rättsanspråk vid något tillfälle gällande med afseende på privilegierna, hvilka icke kunna, genom Kongl. Maj:ts proposition anses upphäfdas. Såsom min mening ber jag, i likhet med den föregående talaren få uttrycka den åsigt, att verket *först bör afsäga sig sina privilegier* i likhet med andra verk, för hvilka tiondefrihet blifvit i 1877 års kungörelse medgifven. Då en sådan afsägelse icke skett, kan jag för min del icke biträda statsutskottets förslag om tillstyrkande af Kongl. Maj:ts proposition, men jag går i detta afseende längre än den siste ärade talaren, ty han ville blott, att 1886 års grufvestadga skulle tillämpas på verket, »när det nedsänker nya schakt». Jag

Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)

Angående
tiondefrihet
för Höganäs'
stenkolsverk.

(Forts.)

går längre och säger, att har verket icke, några privilegier, så har det varit skyldigt att helt och hållet och vid hvarje äfven förfluten tidpunkt, ställa sig gällande lag d. v. s. grufvestadgan till efterrättelse, och då jordegarna här icke kommit i åtnjutande af sin andel af stenkolsfyndigheten, men enligt lag haft rätt dertill, så har i sådant fall bolaget icke fullgjort lagen och bör till sådant fuligörande *genast* förbindas.

Jag skulle vara mest böjd att föreslå en återremiss till utskottet, men då frågan i sådant fall skulle bero på en utredning, om några privilegier för verket finnas eller icke, och en sådan utredning skulle draga längre tid än denna Riksdag väl kommer att vara samlad, anser jag det vara min skyldighet att yrka rent afslag, under förhoppning att privilegiefrågan blifver bättre och närmare utredd samt bestämd, och på samma gång under förutsättning att staten, sedan nu verket årligen utdelar mellan 6 och 10 procent, måtte uttaga sitt tionde, till dess ett förnyadt och på rättvis grund framlagdts afskrifningsförslag kan framkomma.

Grefve Posse: Det är med sann tillfredsställelse jag har hört presidenten i kommerskollegium i denna kammare vara af samma mening, som kollegiet omfattat, nemligen att Höganäs privilegier numera icke äro gällande. Han har dervid likväl samtidigt antydtt, att den skugga af privilegier, om jag så får säga, som ännu möjligen återstod, kunde föranleda, att på grund af den nya grufvestadgan, som tillkommit, sedan kollegierna yttrat sig i frågan, någon fördel skulle tillkomma Höganäs i afseende på inmutningsrätten sålunda, att verket skulle vara berättigadt att inmuta trakter utan att dertill hafva erhållit Kongl. Maj:ts tillstånd. På grund deraf yrkade den ärade talaren ett obetydligt tillägg till statsutskottets hemställan — och längre kom icke han.

Den andre talaren i ordningen har deremot yrkat rent afslag och trädt upp både mot kollegierna och mot herr presidenten; för honom hjälper icke hvad kollegierna yttrat i frågan år 1876; det finnes ändå privilegier, och denna uppfattning grundade han och ville kammaren skulle acceptera, derpå att han någon gång hört den förre ordföranden i bolaget säga, att privilegierna vore gällande, och att denne därför yrkat fördelar för Höganäs, som skulle tillgodokomma detta verk framför alla andra i Skåne. Jag får säga, att jag anser detta argument föga passa i en allvarlig församling. Ett annat af hans argument var, att han trodde sig veta, att den *nuvarande* ordföranden i detta afseende hade samma åsigt som den föregående. Detta är nu ett misstag, hvilket jag kan temligen säkert intyga, emedan jag är den man, som miss-tänkes för denna uppfattning, och jag är i tillfälle förklara, att jag beträffande Höganäs' privilegier fullkomligt delar kollegiernas uppfattning.

Jag kan icke nog förundra mig öfver, att man här har velat göra sannolikt, att Höganäs skall hafva uteslutande rätt till inmutningar inom Luggude och Rönnebergs härad, och allra mest förundrar det mig, att en sådan sats kan fortfarande blifva framställd af en man, som varit med om betydliga inmutningar just i Luggude och Rönnebergs härad och fullkomligt känner, att hinder deremot från Höganäs sida icke mött. Detta är ett praktiskt bevis, att Höganäs åtminstone icke åberopat några privilegier, för att hindra andra kolverk att uppstå.

*Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)*

De privilegier, som Höganäs fått, fick det under frihetstiden. De blefve sedermera utvecklade i enväldets dagar. Dessa privilegier hafva, som man finner, icke något godt ursprung. Men vi veta alla, att hvad de magthafvande då orättmätigt tillvällade sig, det har sedan dess blifvit återgåldadt, så vidt sig göra låtit. Hvad Höganäs privilegier beträffar, då äro de väl nu mer icke existerande. Riksdagen har åtminstone full rätt att tro hvad kollegierna i den vägen uttalat.

Den andra möjlighet, som herr Wærn framstälde, icke ens den, kan jag vara med om; ty har Höganäs privilegier eller någon del af privilegier, då har herr Wærns förutseende och omtanke varit lämpliga, men har det icke några privilegier, då kunna väl icke privilegier, som äro obefintliga, hafva någon inverkan gent emot andra verk. Denna slutsats tror jag vara oemotsäglig.

Men ännu ett skäl har framdragits af den sista talaren, som sade oss såsom ett bevis, att privilegierna i alla fall måste vara gällande, att Höganäs icke har inmutat någon af sina kolbottnar. Ja, det har det hittills icke gjort. Bolaget köper jorden, der det sänker schakt, och der behöfver det icke något tillstånd af jordegaren. Det arbetar i sin egen mark och någon skilnad i den vägen mellan Höganäs och till exempel Dannemora grufvor finnes väl knappast. Jag ber den siste talaren låta oss veta, om han tror, att Dannemora eller för öfrigt något af de andra gamla verken i landet har inmutat sina grufvor; för min del tror jag det icke. Den ärade talaren kallade det en förläning, att Höganäs i äldre tider haft rättighet att skatteköpa jord utan öfliga former. Detta har det också gjort, men enligt hvad jag tror, endast med ett hemman. Det var i äldre dagar utfattigt såsom alla de nya stenkolsverken i senare tider. Hvad det sedan förvärfvat, har det köpt på vanligt sätt, men detta har icke heller varit mycket. Hela den rymd, som det eger, går icke till mer än omkring 300 tunland.

Nu har man också sagt, att fastän nästan alla andra bergverk befriats från bergverkstionde, så kan Höganäs gerna betala, ty det utdelar så höga dividender. Ja, det har det gjort, men det har också haft svårigheter att kämpa mot, och nedlagt högst betydligt kapital i stenkolsverket. Hvad dessa höga dividender angår, så hafva de icke inträffat till följd af goda konjunkturer i stenkol.

*Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.*

(Forts.)

Vid Höganäs fans förr anlagdt ett glasbruk, hvars produktion icke visade sig begärlig för konsumtionen och saknade afsättning. Glaslagret samlades i magasinerna och stannade der, till följd hvaraf aktieegarne under flera år icke fingo någon utdelning. Så kom man på den tanken att nedlägga glastillverkningen och realisera de betydliga hopade glaslagret, hvaraf följde att Höganäs lemnade under ett par år en ganska betydlig vinst. Den ärade talarens påstående, att bolaget på senare tider utdelat 6 till 10 procent, är så till vida riktigt, att de verkligen utdelat 6 procent per aktie, men denna omständighet har enligt min uppfattning intet inflytande på sjelfva rättsfrågan, ty denna ställer sig för mig så, att konung och Riksdag godkänt, att de bergverk som vilja bibehålla sina privilegier, skola betala bergverkstionde och att de, som derifrån befrias, skola afstå från sina innehafvande privilegier, och detta gäller alla bergverk i Sverige. Nu har visserligen här tvistats derom, huru vida Höganäs har några privilegier, men då det af kollegium är utredt, att Höganäs inga privilegier har, huser jag intet tvifvel, att ej Riksdagen skall bifalla Kongl. Maj:ts hemställan i saken.

Nu vill jag icke dölja, att bakom de svårigheter, som uppstått i fråga om Höganäs' befrielse från tiondeskyldigheten, ligga vissa faktiska förhållanden, som utan tvifvel gjort både konung och Riksdag särdeles obenägna att förutna Höganäs likställighet med öfriga bergverk i riket, nemligen de penningetransaktioner, som Höganäs haft med staten. Af dessa är den ena, genom Kongl. Maj:t i Högsta domstolen så afgjord, att kronans rätt underkänts. Derom säger man nu, från vissa håll att bolaget det oaktadt bort betala, då det obestriddigen af staten fått emottaga ifrågarvarande penningeförsträckning. Häre har man emellertid orätt, ty det bolag, som existerade, då lånet gjordes och som borde betala, det sålde verket och Höganäs öfvergick till ett nytt bolag, som icke iklädt sig denna skuld och således var hvarken juridiskt eller moraliskt skyldigt att fullgöra det gamla bolagets förpligtelser härutinnan. Den andra rättsfrågan, som sedermera uppkommit mellan bolaget och kronan, är af beskaffenhet att vara ytterst tvistig. Justitiekansleren, som blifvit deröfver hörd, har förklarat, att Kongl. Maj:t icke hade någon anledning att göra något yrkande mot Höganäs.

Nej, mine herrar, efter hvad jag nu haft äran att för eder anföra, kan jag icke se, att det skulle återstå något annat skäl att bibehålla kronans tionde å Höganäs än den fördel, som derigenom kunde beredas de andra stenkolsverken i Skåne, med hvilka Höganäs fick svårighet att konkurrera. Också det vore ett system, visserligen icke ett nytt, utan ett ganska gammalt, sedan frihetstidens dagar, då de magtegende sågo till att kunna få de fördelar, man möjligen kunde åtkomma.

Ehuru frågans utgång är faktiskt likgiltig, yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

*Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.*

(Forts.)

Herr Wærn: Jag begärde ordet för att påpeka den olikhet som eger rum mellan grefve Strömfelts yrkande och mitt, men sedan han formulerat sitt yrkande såsom afslag, är redan deraf tydligt, att vi äro skiljaktige. Jag anser det ovärdigt och på inga villkor kunna tänka sig, att staten skulle på det sätt, grefve Strömfelts förslag synes mig innebära, taga igen hvad den gifvit Höganäs eller att staten skulle med afseende på skatte- och eganderättsförhållanden bestämma en skilnad mellan Höganäs och rikets öfriga bergverk. Höganäs fick sina första privilegier redan innan det fans någon grufvestadga eller lag angående inmutning; denna tillkom senare och då var Höganäs icke underkastadt lagens bestämmelser, huru man skulle gå till väga vid anläggande af nya grufvor. Det borde väl falla af sig sjelft, att den, som fått en eganderätt, bör få behålla den, äfven sedan andra bestämmelser för framtida förvärf af dylik egendom blifvit stadgade. Jag kan icke inse det ringaste skäl, hvarför Höganäs med afseende på den egendom, som det har, skulle underkastas någon inskränkning.

Deremot kan jag icke dela den siste ärade talarens åsigt om lagligheten i allmänhet af Höganäs stenkolsverks tillvägagående vid anläggande af nya stenkolsgrufvor. Han sade, att Höganäs går till väga så, att det först köper en egendom och sedan der lägger schakt och går ned och tager sin stenkol. Detta är just hvad Kongl. Maj:t i allmänhet förbjudit. Man får icke, vare sig på egna eller andras egor gå till väga på det viset utan koncession af Kongl. Maj:t, så vida man icke har särskilda privilegier eller särskild rätt dertill. Nu förmenar talaren emellertid, att detta är en afgjord sak; kollegierna hafva sagt, att Höganäs icke har några privilegier. Men härvid är att märka, att på den tiden då kollegierna afgåfvo sina betänkanden i ärendet, kunde hvar och en inmuta hvad som helst, principiellt äfven stenkol, ehuru visserligen då ett temporärt förbud deremot var gällande. Det behöfdes inga särskilda privilegier för att ega rättighet att upptaga malmer eller fossilier, emedan detta då icke kunde förvägras någon. Sedan emellertid 1886 års lag utkommit, som säger att denna rätt beror på Kongl. Maj:ts tillstånd, måste den frågan uppställas: är Höganäs underkastadt denna bestämmelse eller ej? Som privilegierna icke blifvit formellt återkallade, bör denna fråga verkligen kunna göras, så mycket mer som den man, som sagt, att det alltid blifvit förklaradt, att privilegierna icke existera, på samma gång uttryckligen förklaradt, att Höganäs eger rätt att inom två härad upptaga stenkol, fastän en lag utkommit, som stadgar ett allmänt förbud därför.

Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)

Jag vidhåller därför min åsigt, att Riksdagen må mycket gerna befria Höganäs från tiondeskyldigheten, men blott under förutsättning att det varder likställt med alla andra verk, således äfven med afseende på rätten att upptaga nya grufvor. Derför bör Riksdagen för sitt beslut förutsätta en afsägelse från Höganäs' sida af den rätt, det i sådant afseende möjligen kan ega.

Herr Königsfeldt: I egenskap af ledamot af den afdelning af statsutskottet, som förberedande behandlat detta ärende, ber jag att få yttra några ord. Säsom synes af utskottets betänkande, har detsamma grundats på embetsverkens utlåtanden, enligt hvilka Höganäs icke skulle hafva några privilegier. Nu hafva några föregående talare påstått, att så skulle icke vara förhållandet. Jag deremot är af den öfvertygelsen, att de Höganäs på 1700-talet meddelade privilegier icke äro vidare gällande, hvilken åsigt jag haft ganska länge. Jag kan nämna, att för ett tjugotal år sedan jag hade besök af dåvarande disponenten för Höganäs, som medhade alla handlingar rörande denna sak och frågade mig, om bolaget skulle kunna begära tillämpning af privilegierna. Då som nu sade jag att jag icke ansåg dem längre hafva gällande kraft.

En föregående talare har som bevis på, att Höganäs verkligen har privilegier, framhållit, att 1855 års grufvestadga icke tillämpats vid Höganäs, men den kunde naturligtvis icke tillämpas på äldre fyndigheter, som arbetats innan nämnda lag utkommit, utan allenast på nyare fyndigheter eller sådana äldre, som blifvit sönade och åter upptagits. Således har grufvestadgan icke kunnat tillämpas på under arbete varande vare sig stenkols- eller malmfyndigheter.

Den ärade talaren nämnde också, att Höganäs skulle anse sig hafva dessa privilegier, men i sådant fall förefaller det egendomligt, att Höganäs tillåtit andra att upptaga så betydliga inmutningar inom det område, som skulle tillhöra bolaget. Detta förhållande synes mig utvisa, att stenkolsverket icke ansett sig hafva några privilegier.

Kommerskollegium har i sitt yttrande i frågan sagt likaledes, att stenkolsverket icke skulle hafva några privilegier. Nu har herr presidenten för kollegiet påstått, att 1886 års förordning åter upplifvat de privilegier, som kommerskollegium förut ansett icke längre finnas. Denna uppfattning förefaller mig något egendomlig, ty det finnes intet stadgande i denna författning, som kunde gifva anledning till, att privilegier, som förut icke funnits, kunde genom densamma åter upplifvas.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Grefve Strömfelt: Jag får bekänna, att jag icke kunnat följa med den siste ärade talarens tankegång. Han ville bestrida att stenkolsverket hade privilegier, men säger derpå att verket

hade privilegier 1855 och icke behöfde då ställa sig den det året utfärdade grufstadgan till efterrättelse. Antingen hade verket privilegier eller icke. Hade det icke privilegier, var det skyldigt att ställa sig utfärdade författningen till efterrättelse; hade det åter privilegier 1855, så läser verket fortfarande innehafva dem, då det icke afsagt sig desamma. Jag har visat hvad icke heller af styrelsens ordförande jäfvats, att hela tiden, hvarunder 1855 års stadga gälde, verket arbetat i skydd af sina privilegier, nedsänkt nya schakt, utvecklat sina brytningar m. m., men icke under de former och med de omkostnader, som ålegat andra stenkolsfyndigheters bearbetare.

*Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)*

Förra gången jag hade ordet gjorde jag några påståenden, hvilka jag sedan behandlade i omvänd ordning, och jag yttrade dervid, att jag gjorde så därför, att jag fäste *minsta* vigten vid det *sista* af dessa påståenden. Den ärade talaren på kalmarbänken har deremot fäst största vigten vid hvad jag ansåg minst viktigt. Hans sak förefaller mig därför något sjuk, då jag särskildt betonade att jag icke fäste så mycken vikt vid just det han kraftigast sökte bemöta. Han sade, att utredningar icke hjälpa, och han menade väl, att de icke hjälpa åtminstone för mig. Utredningar hjälpa mycket, men man kan ju också dervid göra något förbiseende, och för min del ber jag få påpeka, att chefen för kommerskollegium här uttalat en åsigt, något afvikande från hvad kollegierna uttalade i sitt utlåtande. Hvad det beträffar att Höganäsverket icke gjort sina rättigheter gällande, då inmutare uppträdt inom området, så bevisar det ingenting annat, än att Höganäsverket icke passade på och gjorde privilegierna gällande, om det hade några. Det kan också bevisa att verket var så rädd om de privilegier, det möjligen hade, att det icke vågade i större omfattning utsätta dem för juridisk diskussion. Det *bevisar icke*, att verket icke ansåg sig ega privilegier; men jag erkänner, att det icke bevakade dem. Den ärade talaren sade att verket icke har några privilegier; jag frågar då ännu en gång, hvarför stälde sig då icke verket 1855 års grufstadga till efterrättelse? Det måste hafva funnits skäl, hvarför verket kunde undandraga sig att efterfölja föreskrifterna. Derpå svarade den ärade talaren: »vi köpa jorden och gå ned.» Men då *måste* detta ske på grund af några särskilda förhållanden. Jag är emellertid belåten med yttrandet, ty det visar att jag har rätt. Att man köper jorden, utgör icke någon befrielse från att ställa sig grufstadgans procedere till efterrättelse; ty så väl inmutning som koncession gäller äfven för jordens *egare*. Förmodligen hörde den ärade talaren icke när jag nyss uppläste 2 kap 3 § af 1855 års grufvestadga, som föreskrifver detta.

I afseende å utdelningen till aktieegarne, hvilken, enligt hvad den ärade talaren lät påskina, skulle hafva kommit från ett litet och nedlagdt glasbruks samlade skatter, så tror jag icke att något glasbruk, hvars produkter kunna säljas, nu finnes, men ändå hafva

Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)

utdelningar till aktieegarne skett. Hvad jag med mitt uppträdande här i dag äsyftat, är att, om Höganäs stenkolsverk eger privilegier, det skall afstå från dem och att denna fråga skall utredas, innan Riksdagen fattar sitt beslut om afskrifning af bergverkstionden. Det är väl billigt och rimligt begärdt, och ändå får jag besykning för att jag uppträder till följd af den der »fula konkurrensen». Herrarne böra väl åtminstone finna, att här blott är en rättsåsigt, för hvilken jag talar, så mycket mer som i den åberopade 1877 års kungörelse, angående upphörande af tiondeersättning å nya verk och befrielse från bergverkstiondens utgörande för äldre sådana, står, att de verk, som innehafva privilegier, icke skola få afskrifning, om de icke förklara sig afstå från privilegierna. Det är då icke för mycket begärdt, att, när Höganäs, som jag visat, arbetar under skydd af privilegier, man fordrar att, innan Riksdagen gifver sitt samtycke till tiondens upphörande, verket ställer sig till efterrättelse de vilkor, som gälla för *alla andra* verk. Trodde jag, att detta ändamål kunde vinnas, om Riksdagen bifölle afskrifningen vilkorligt, skulle jag instämma med herr Wærn i hans förslag; men jag tror icke det kan ske, och jag måste därför fortsätta mitt yrkande om afslag, helst jag icke är ense med herr Wærn derom, att Höganäs fortfarande kan arbeta under skydd af sina privilegier, allenast verket arbetar ur de nu sänkta schakten, hvilket framgick af hans yttrande. Antingen måste verket hafva rätt att inom hela Luggude och Rönneberga härader, fritt från afgifter till staten och jordegaren, för sin räkning upptaga stenkol hvar det vill, hvilket jag icke vill bestrida, och då har verket stora privilegier, eller också måste det äfven för de arbeten, som pågå, ställa sig 1886 års grufvestadga till efterrättelse. Jag fortsätter att yrka afslag.

Grefve Posse: Det förvånar mig, att den förste ärade tälaren sade det jag fäst vigten vid hvad han ansåg minst viktigt. Jag upptog hans påståenden till besvarande i den ordning, hvori han framställt dem.

Jag medgifver att jag begått ett misstag, då jag antydde att Höganäs stenkolsverk, då det köpt jorden, skulle hafva rätt att utan vidare neddrifva schakt. Stenkolsverket har icke till följd af några privilegier begagnat en sådan rätt, men ett faktum är, att verket köpt den jord, der det drifvit ned schakt och att sådant skett utan någon invändning från något håll förmodligen på grund af häfd, alldeles på samma sätt som Dannemoraverken på grund af häfd bryta malm ur sina berg, icke på grund af privilegier, utan på grund af häfd. Nu erkänner den ärade tälaren mycket riktigt, att Höganäs aldrig lagt något hinder i vägen för nya stenkolsverk att hemta upp stenkol inom området; men säger han, det har handlat så, emedan direktionen varit rädd om privilegierna, ty, säger han, verket befarade antagligen

att om det stödt sig på privilegierna, skulle dessa hafva befunnits odugliga. Hade vi haft några privilegier, hade vi utan tvifvel gjort dem gällande.

Hvad herr Wærns yrkande vidkommer, ställer jag mig på rent logisk ståndpunkt och hemställer till kammaren att afgöra, om Höganäs har några privilegier eller icke. Tro herrarne på kommerskollegium, kammarkollegium och herr Wærn eller på hvad grefve Strömfelt säger. De förra säga, att verket *icke* har, den senare deremot att det *har* privilegier. Nu tror jag för min del, att verket *icke* har några privilegier, och jag kommer då till den slutsatsen, att hvad man icke har, det kan man icke afstå; det väsentligaste i hela frågan är likväl att Höganäs aldrig varit skyldigt erlægga bergverkstionde och väl aldrig blir ålagdt utgifva sådan.

*Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)*

Herr Wærn: Jag är ledsen att nödgas å nyo uppträda; men det har gjorts bestämda inkast, hvarför kammaren icke skulle godkänna mitt förslag. En talare från kopparbergsbanken sade att, om, såsom kollegierna yttrat, verket icke förut hade privilegier, huru kan det då hafva fått det genom 1886 års förordning; icke har denna förordning gifvit några privilegier. Jag ber med anledning häraf få påpeka, att det aldrig varit fråga om, huruvida Höganäs öfver hufvud hade några privilegier alls, eller icke. Höganäs har haft en i form af privilegium beviljad bestämd rättighet att upptaga och bearbeta stenkolsgrufvor på ett visst område, och har därför, äfven sedan författningarna om inmutning uppkommit, icke för att göra detta sitt privilegium gällande behöft inmuta. Derom har således icke varit fråga. Hvad embetsverken hade att yttra sig öfver var, huruvida verket hade några privilegier af *den* natur, att de borde förhindra verkets skattefrihet, ty såsom sådan kunde embetsverken väl icke betrakta en rättighet, hvilken genom uttagande af mutsedel kunde af hvem som helst förvärfvas. Jag sade att det hade icke sådana privilegier år 1877; men fråga kan vara, om det icke har det efter år 1886. Genom utfärdande af 1886 års förordning har Kongl. Maj:t bestämt, huru med stenkolsfyndigheters eftersökande och bearbetande skall förhållas, och uttryckligen upphäft all vidare rätt till deras inmutning; men, der särskildt beviljade privilegier aldrig blifvit återkallade eller upphäfdade, der måste de finnas kvar. Då har Höganäs en sådan rätt, men andra icke. Hvarför, frågar man, nämnde icke kollegierna detta 1877? Derför att 1886 års författning då icke var utfärdad och de då omöjligt kunde ana, hvad dess innehåll skulle blifva. Vi kunde icke anse de gamla privilegierna såsom någonting, som kunde hindra, att verket likasom andra verk blefve fritt från tionde. Det är således icke någon motsägelse mellan hvad kollegierna sade 1877 och hvad jag nu förklarar.

Angående
tiondefrihet
för Höganäs
stenkolsverk.
(Forts.)

Med hänsyn till hvad talaren på kopparbergsbänken nämnde derom, att 1886 års förordning väl icke kunde gifva eller upplifva privilegier särskildt för Höganäs, måste jag erinra derom, att värdefulla företrädesrättigheter kunna beviljas på två olika sätt, nämligen antingen så, att den, som dertill har magt, derpå lemnar någon ett privilegium, som andra icke erhålla, eller ock så, att han förbjuder alla andra att göra något, som han fortfarande tillåter någon viss att göra. Det är detta senare, som genom 1886 års författning inträffat. Om nu verket vill blifva likställdt med andra, så bör det, under den förutsättning att det har privilegier, afsäga sig desamma. Det är visserligen sant, att den nuvarande disponenten förklarar sig anse, att verket icke har privilegier; men det kan komma andra tider, andra personer, som anse motsatsen. Det kan med stort skäl ifrågasättas, huruvida icke verket har privilegierna kvar, då de aldrig upphäfts, hvarför det är försigtigt och klokt af Riksdagen att bifalla mitt förslag och icke gifva med fulla händer men fordra intet. Detta sker genom den förutsättning för bifallet, att i afseende å upptagande af nya grufvor verket icke har bättre rätt än andra.

Grefve Strömfelt: jag skall, för att icke splittra oss, också »gifva med fulla händer», som den siste ärade talaren behagade yttra sig. Då han och jag hafva olika yrkanden, kan det ju vara mycket möjligt, att någon föreställer sig att vi båda hafva orätt. Derför, ehuru jag praktiskt arbetat med stenkolsverk och således väl vet, att man från samma schakt kan gå ända till en half mil under jord och således taga stenkol från andra jordegare, hvilket jag här anser blifva fullt berättigadt efter herr Wærns förslag — det är endast en enkel räknefråga, om det bär sig bättre att köra dem ofvan eller under jord — så skall jag dock förena mig i hans framställning — då jag hör att proposition derpå icke kan vägras — och således yrka att kammaren, under den förutsättning herr Wærn ifrågasatt, bifaller afskrifning af tiondeafgiften. Det blir då åtminstone icke möjligt för bolaget att begagna privilegierna längre än 10 à 15 år, ty sedan lär det väl icke längre vara möjligt för stenkolsverket att taga stenkol utur samma schakt, som *nu* finnas sänkta.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på förevarande utlåtande yrkats, dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels, af herr Wærn, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning skulle bifallas under förutsättning att i fråga om upptagande af nya stenkolsgrufvor Höganäs stenkolsverk skulle vara underkastadt lagen angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter den 28 maj 1886, så att det icke i fråga derom finge på grund af äldre pri-

vilegier anses inom någon del af Skåne hafva annan eller bättre rätt än andra koncessionssökande.

Sedermera gjordes propositioner enligt dessa båda yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till herr *Werns* förslag vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogos å nyo och biföllos statsutskottets den 8 och 10 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af en Kongl. Maj:t och kronan såsom danaarf tillfallen andel af tomten n:o 4 i kvarteret Plantan i Upsala stad; samt

n:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående eftergift af ett postmästaren A. Torbiörnssons sterbhus till betalning ådömdt belopp.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 8 och 10 innevarande månad bordlagda utlåtande, n:o 8, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af förslag till ny kyrkolag.

*Angående ut-
arbetande af
förslag till
kyrkolag
m. m.*

Herr Pettersson: Jag ber att få upplysa Första Kammaren derom, att Andra Kammaren har antagit den i ämnet väckta motionen om en skrivelse till Kongl. Maj:t. Såsom förhållandet nu är, står man i en ovisshet vid tillämpning af många delar af den gällande kyrkolagen. Äfven med åtskilliga nyare förordningar är det förhållandet. Så t. ex., fastän 1855 års förordning om kyrkotukten icke är särdeles gammal, är det mycket svårt redan nu att alltid kunna tillämpa densamma föreskrifter. Lagstiftningen må nu ske på de partiella reformernas väg eller i sin helhet, så vill jag dock framhålla, att nödigt är, att det snart blir reda i flera delar af kyrkolagen. Jag finner mig därför för-anlåten att yrka, att Första Kammaren måtte instämma med Andra Kammaren uti denna fråga och bifalla den föreslagna skrifvelsen.

Herr Sjöcrona: Lagutskottet har visserligen i allo instämt i motionärens åsigt, att vår mycket gamla kyrkolag behöfver om-arbetas; men utskottet har ansett, att denna omarbetning borde ske på de partiella reformernas väg, en åsigt, som de senare årens erfarenhet om lagstiftningsarbetet på detta område nogsamt visat vara riktig. Jag kan således icke annat än, med åberopande af hvad lagutskottet anfört, hemställa om bifall till dess betän-kande.

Angående ut-
arbetande af
förslag till
kyrkolag
m. m.
(Forts.)

Herr vice talmannen: Då jag deltagit i två kyrkomöten och vid dessa tillfällen naturligtvis äfven i behandlingen af åtskilliga kyrkolagsfrågor, kan jag icke annat än på det varmaste instämna i lagutskottets åsigt, att förändringarna i kyrkolagen böra åstadkommas successive, och icke någon ny lag eller fullständig omarbetning af den gällande lagen på en gång genomföras. Det är utan tvifvel ett bland de svåraste lagstiftningsområden som finnas, och icke annat än stor varsamhet kan bringa lagstiftningsarbetet till ett godt resultat. Jag anhåller om bifall till lagutskottets hemställan.

Friherre Barnekow: Jag ber att få instämna med den förste ärade talaren, så mycket hellre som jag förut varit af olika mening med honom flere gånger, då kyrkolagsfrågor förevarit. Då jag nu delar hans mening, att kyrkolagen bör omskrifvas, blir frågan, om den bör omskrifvas successive eller på en gång; och när jag nu hör, att Andra Kammaren bifallit motionärens förslag om en skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t om utarbetande af ny kyrkolag, hemställer jag, att Första Kammaren ville fatta samma beslut. Då man nemligen är ense om, att lagen behöfver omarbetas, kan man väl äfven vara ense härom, så att frågan kommer att underkastas en allvarlig pröfning. Jag anhåller om bifall till motionärens förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på förevarande utlåtande yrkats, dels att detsamma skulle godkännas, dels of, af herr *Pettersson*, att kammaren, med afslag å hvad utskottet derti hemställt, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen. Sedermera gjorde herr grefven och talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på utlåtandets godkännande vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner lagutskottets utlåtande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och bifalles den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 45;

Nej — 49.

Föredrogs å nyo och godkändes lagutskottets den 8 och 10 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 9, i anledning af väckt motion om skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af förslag till ändrad lagstiftning i fråga om borgen.

Föredrogs å nyo och godkändes lagutskottets den 6 och 8 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om upphäfvande af förordningen angående plikt och straff för dem, som försumma beivrande af katekesförhör, den 4 december 1765;

n:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående upphörande af klockares brefbäringsskyldighet; samt

n:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring af gällande stadganden till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Vesterbottens och Norrbottens län.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Ros, Axel*, under tre veckor från och med den 15 innevarande februari, herr *Smith* till denna månads slut och herr *Ekenman, Viktor*, under 14 dagar från den 15 i samma månad.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde; hvar efter kammaren åtskildes kl. 1,19 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

21

16

be

Onsdagen den 15 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollen för den 6 och 8 i denna månad.

Anmälades och bordlades:

konstitutionsutskottets memorial

n:o 1, med uppgift å hvilande förslag till ändringar i grundlagarne;

bankoutskottets memorial

n:o 2, angående verkställd granskning af riksbankens tillstånd och förvaltning; samt

n:o 3, med anledning af gjord framställning om ytterligare anslag för ombyggnaden af riksbankens hus i Göteborg; äfvensom lagutskottets utlåtande

n:o 12, i anledning af väckt motion om ändring af 7 kap. 3 § strafflagen.

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg af följande lydelse:

Att rektor *F. W. Dahl* fortfarande lider af *Icterus catarrhalis* och derföre är i behof af ytterligare en veckas ledighet från riksdagsgöromålen, intygar. Stockholm den 11 februari 1888.

Carl Borg.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser till Konungen:

n:o 2, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af § 30 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883;

n:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om upphäfvande af förordningen angående plikt

och straff för dem, som försumma bevistande af katekesförhör, den 4 december 1765;

n:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående upphörande af klockares brefbäringsskyldighet; samt

n:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring af gällande stadganden till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Vesterbottens och Norrbottens län.

Företogs val af sex revisorer för granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning sistlidna år, hvilken granskning skall taga sin början den 1 nästinstundande oktober; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Dahl, F. W.</i> , ledamot af Riksdagens Första Kammare	med 73 röster,
» <i>Königsfeldt, E. V. R. L.</i> , ledamot af Riksdagens Första Kammare	» 73 »
» <i>Wersäll, C. R.</i> , kapten	» 73 »
» grefve <i>Posse, K.</i> , kaptenlöjtnant	» 72 »
» <i>Schotte, G. V.</i> , ledamot af Riksdagens Första Kammare	» 72 »
» <i>Cavalli, P. A. H.</i> , landskamrer	» 47 »

Företogs val af tre revisorssuppleanter för granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning sistlidna år; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Dyrssen, Gerhard</i> , kapten	med 55 röster,
» <i>Bohnstedt, K. E.</i> , ledamot af Riksdagens Första Kammare	» 42 »
» <i>Rudebeck, G. M. U.</i> , härads höfding	» 42 »

sedan ordningen emellan de begge sistnämnde blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af två revisorer för granskning af riksbankens afdelningskontors i Göteborg räkenskaper och förvaltning sistlidna år, hvilken granskning skall taga sin början den 1 nästkommande mars; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Grefve <i>Hamilton, Gilbert</i> , f. d. ledamot af Riksdagens Första Kammare	med 35 röster,
herr <i>Wijk, Ivar</i> , godsegare	» 35 »

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i Göteborg räkenskaper och förvaltning sistlidna år; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr *Brummer, M.*, f. d. löjtnant ..... med 31 röster,
 » *Ewert, W.*, grosshandlare ..... » 31 »
 sedan ordningen mellan dem blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af två revisorer för granskning af riksbankens afdelningskontors i Malmö räkenskaper och förvaltning sistlidna år, hvilken granskning skall taga sin början den 1 nästkommande mars; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr *Svedenborg, G. E. O.*, f. d. öfverstelöjtnant .. med 35 röster,
 » af *Malmberg, O.*, ryttmästare ..... » 34 »

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i Malmö räkenskaper och förvaltning sistlidna år; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr *Montell, C.*, öfverstelöjtnant ..... med 29 röster,
 » *Thomé, H.*, stadsmäklare ..... » 28 »

Företogs val af två revisorer för granskning af riksbankens afdelningskontors i Luleå räkenskaper och förvaltning sistlidna år, hvilken granskning skall taga sin början den 1 nästkommande mars; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr *Ekbäck, F.*, handlande ..... med 36 röster,
 » *Sjöberg, C. A.*, ingenjör ..... » 36 »

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i Luleå räkenskaper och förvaltning sistlidna år; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr *Holm, O. M.*, adjunkt ..... med 35 röster.
 » *Wahlgren, L. P. A.*, tullförvaltare ..... » 34 »

Företogs val af två revisorer för granskning af riksbankens afdelningskontors i Östersund räkenskaper och förvaltning sistlidna år, hvilken granskning skall taga sin början den 1 nästkommande mars; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Nordenskjöld, O. G.</i> , öfverstelöjtnant	med 19 röster,
» <i>Genberg, J.</i> , kyrkoherde	» 19 »

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i Östersund räkenskaper och förvaltning sistlidna år; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Warodell, O. E. L.</i> , regementsläkare	med 25 röster,
» <i>Delin, P. W.</i> , kapten	» 23 »

Företogs val af två revisorer för granskning af riksbankens afdelningskontors i Vexjö räkenskaper och förvaltning sistlidna år, hvilken granskning skall taga sin början den 1 nästkommande mars; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Swahn, J.</i> , fabrikör	med 28 röster,
» <i>Reutersvärd, Knut</i> , major	» 27 »

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i Vexjö räkenskaper och förvaltning sistlidna år; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Cederschiöld, H. S.</i> , t. f. rektor	med 22 röster,
» <i>Lindvall, N. J.</i> , f. d. förste landtmätare	» 21 »

Företogs val af två revisorer för granskning af riksbankens afdelningskontors i Jönköping räkenskaper och förvaltning sistlidna år, hvilken granskning skall taga sin början den 1 nästkommande mars; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Robson, O. A.</i> , bruksegare	med 26 röster,
» <i>Johnsson, A.</i> , läroverksadjunkt	» 26 »

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i Jönköping räkenskaper och förvaltning sistlidna år; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Grefve *Stackelberg, F. A. A. W. L.*, f. d. major med 25 röster,
 Herr *Wennberg, C.*, Tolarp ..... » 22 »

Företogs val af två revisorer för granskning af riksbankens afdelningskontors i Visby räkenskaper och förvaltning sistlidna år, hvilken granskning skall taga sin början den 1 nästkommande juni; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Grefve *Cronstedt, A. F.*, major ..... med 23 röster,
 Herr *Engström, C. S. H.*, f. d. auditör ..... » 23 »

Företogs val af två revisorssuppleanter för granskning af riksbankens afdelningskontors i Visby räkenskaper och förvaltning sistlidna år; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr *Gustafsson, S. W.*, kyrkoherde ..... med 21 röster,
 » *Marelius, C. J.*, apotekare ..... » 20 »

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets den 11 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 10 och 11.

Justerades nio protokollsutdrag för detta sammanträde.

Ledighet från riksdagsgörömalen beviljades herr *Carlheim-Gyllensköld* under tre veckor från den 15 innevarande februari.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöt kamaren, att de ärenden, som denna dag blifvit första gången bord-

lagda, skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Herr grefven och talmannen föreslog vidare, att vid det plenum, som komme att hållas nästa lördag, måtte anställas val af en suppleant i hvartdera af konstitutions-, stats- och lagutskotten efter dem, som af kammaren den 11 i denna månad blifvit från suppleanter till ledamöter i nämnda utskott uppflyttade.

Detta förslag antogs.

Kammaren åtskildes kl. 1,05 e. m.

In fidein
A. von Krusenstjerna.
